

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

5 ЖИЛД, 3 СОН

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА

ТОМ 5, НОМЕР 3

INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

VOLUME 5, ISSUE 3

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА | INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

№3 (2022) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9297-2022-3>

Бош муҳаррир:

Холбеков Муҳаммаджон

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Бош муҳаррир ўринбосари:

Тўхтасинов Илҳом

ф.ф.д., доцент (Ўзбекистон)

ТАҲРИРИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИ

Назаров Бахтиёр

академик. (Ўзбекистон)

Якуб Умарўгли

ф.ф.д., профессор (Туркия)

Алмаз Улви Биннатова

ф.ф.д., профессор (Озарбайжон)

Бокиева Гуландом

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Миннуллин Ким

ф.ф.д., профессор (Татаристон)

Махмудов Низомиддин

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Керимов Исмаил

ф.ф.д., профессор (Россия)

Жўраев Маматкул

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Куренов Рахиммамед

к.ф.н. (Туркменистон)

Кристофер Жеймс Форт

Мичиган университети (АҚШ)

Умархўжаев Мухтор

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Мирзаев Ибодулло

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Болтабоев Ҳамидулла

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Дўстмухаммедов Хуршид

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Лиходзиевский А.С.

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Сиддиқова Ирода

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Шиукашвили Тамар

ф.ф.д. (Грузия)

Юсупов Ойбек

масъул котиб, доцент (Ўзбекистон)

Главный редактор:

Холбеков Муҳаммаджон

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Заместитель главного редактора:

Тухтасинов Илҳом

к.ф.н., доцент (Ўзбекистон)

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Назаров Бахтиёр

академик. (Ўзбекистон)

Якуб Умар оглы

д.ф.н., профессор (Туркия)

Алмаз Улви Биннатова

д.ф.н., профессор (Азербайжан)

Бакиева Гуландом

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Миннуллин Ким

д.ф.н., профессор (Татарстан)

Махмудов Низомиддин

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Керимов Исмаил

д.ф.н., профессор (Россия)

Джураев Маматкул

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Куренов Рахыммамед

к.ф.н. (Туркменистон)

Кристофер Джеймс Форт

Университет Мичигана (США)

Умархаджаев Мухтар

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Мирзаев Ибодулло

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Балтабоев Ҳамидулла

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Дустмухаммедов Хуршид

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Лиходзиевский А.С.

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Сиддиқова Ирода

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Шиукашвили Тамар

д.ф.н. (Грузия)

Юсупов Ойбек

отв. секретарь, доцент (Ўзбекистон)

Editor in Chief:

Kholbekov Muhammadjan

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Deputy Chief Editor

Tuhtasinov Ilhom

Ph.D. Ass. Prof. (Uzbekistan)

EDITORIAL BOARD

Bakhtiyor Nazarov

academician. (Uzbekistan)

Yakub Umarogly

Doc. of philol. scien., prof. (Turkey)

Almaz Ulvi Binnatova

Doc. of philol. scien., prof. (Azerbaijan)

Bakieva Gulandom

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Minnulin Kim

Doc. of philol. scien., prof. (Tatarstan)

Mahmudov Nizomiddin

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Kerimov Ismail

Doc. of philol. scien., prof. (Russia)

Juraev Mamatkul

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Kurenov Rakhimmamed

Ph.D. Ass. Prof. (Turkmenistan)

Christopher James Fort

University of Michigan (USA)

Umarkhodjaev Mukhtar

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Mirzaev Ibdulla

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Boltaboev Hamidulla

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Dustmuhammedov Khurshid

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Lixodzievsky A.S.

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Siddiqova Iroda

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Shiukashvili Tamar

Doc. of philol. scien. (Georgia)

Yusupov Oybek

Ass. prof. (Uzbekistan) - Senior Secretary

PageMaker | Верстка | Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,

улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,

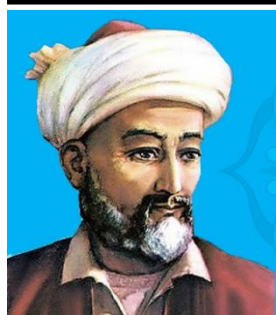
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

1. Sharipov S.S. ЛЕКСИКОГРАФИЯ (ТАРЖИМА ЛЕКСИКОГРАФИЯСИ) РИВОЖЛАНИШИНИНГ АСОСИЙ ЖИҲАТЛАРИ.....	5
2. Akhadova Guzal Imatulloevna, Mavlyanova Nilufar Suvankulovna METHODOLOGY AND PRINCIPLES OF USING ROLE PLAYING IN FOREIGN LESSONS.....	12
3. Atayeva Khusniya Kurashevna, Fayziyeva Yulduz Yusupovna USING INTERACTIVE TECHNOLOGIES AND TEACHING METHODS AT THE RUSSIAN LANGUAGE LESSON.....	17
4. Absamatova Gulhayo Bakhodirovna LINGUISTIC FEATURES OF SIGN LANGUAGE AUTOMATIZATION.....	24
5. Shuhratova Visola jamshid qizi KAZUO ISHIGURONING "DAFN ETILGAN GIGANT"ASARIDAGI KONSEPTLAR UYG'UNLIGI.....	30
6. Bazarova Shahlo Shuxratovna KOREYS ADIBASI SHIN KYON SUK IJODINING O'ZIGA XOSLIGI XUSUSIDA.....	36
7. Kasimova Adiba Nasirovna TRANSLATION METHODS AND TECHNIQUES OF PUBLICISTIC MATERIALS.....	41
8. Арзикулова Хуршида Акабаралиевна “ГОРАЦИЙ” ТРАГЕДИЯСИДА ИНСОНИЙ ФАЗИЛАТЛАР ВА ОИЛАВИЙ БУРЧ.....	47
9. Mamadjanova Nargiza Mahmudjanovna ZAMONAVIY INGLIZ TILIDA MUHOJIRATNING KOMMUNIKATIV FUNKSIYASI.....	52
10. Икромовна Нигина ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ И ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТЕКСТА (НА ПРИМЕРЕ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ПРОИЗВЕДЕНИЯ Ч.АЙТМАТОВА “ПРОЩАЙ, ГУЛЬСАРИ!”).....	58
11. Абдусаматов Зафарбек Нурмат ўғли ЎЗБЕК ТИЛИДА АНТРОПОНИМЛАР ТУРИ ВА ИФОДА ШАКЛЛАРИ.....	65
12. Abduraxmonova Nilufar Zaynobiddin qizi, Vosiljonov Azizbek Boxodirjon o'g'li O'ZBEK TILI ELEKTRON KORPUSIDA DIALEKTAL KORPUS YARATISHNING NAZARIY MASALALARI.....	70
13. Achilova Noila Hamroqulovna SUYYUQLIK MIQDORINI ANGLATUVCHI LISONIY BIRLIKLARNING PRAGMATIK XUSUSIYATLARI.....	75
14. Tadjibayeva Gulzoda ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA ANTROPOTSENTRIK PARADIGMA.....	81
15. Begimqulova Dilobar INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA REDUPLIKATIVLIKNING MORFOLOGIK IFODALANISHINING QIYOSIY TAHLILI.....	86
16. Amonova Zilola Qodirovna, Axrorova Zufnunabegim Rizvonovna HUSAYNIYNING BADIY MAHORATI.....	93

17. Наргиза Жахонова ТАВТОЛОГИЯ ВА ПЛЕОНАЗМНИНГ ЎРГАНИЛИШ ТАРИХИГА БИР НАЗАР.....	99
18. O'dayeva Shahnoza Shuxratovna RANG, MAZA-TA'M MA'NOSINI ANGLATUVCHI LISONIY BIRLIKLARNING PRAGMATIK XUSUSIYATLARI.....	105
19. Gaybullayeva Malokhat Pulatovna HISTORICAL DEVELOPMENT OF ENGLISH DIALECTS.....	111
20. Xamrayeva Zebiniso Xaydar qizi QO'SHMA GAPNING STRUKTUR – SEMANTIK TAHLILI (INGLIZ TILI ASOSIDA).....	116
21. Umaraliev Dildora Takhirjanovna PECULIARITIES OF LEGAL TERMS.....	122
22. Дилноза Раматжановна Рузматова ХОЛИД ҲОСИЙНИЙ АСАРЛАРИДА АФҒОНИСТОН ПЕРСПЕКТИВАСИ: ТАРИХИЙ ВА БАДИИЙ ТАЛҚИН.....	128
23. Sodiqova Yulduz Furqatovna LITERARY TEXT AS AN OBJECT OF LINGUISTIC RESEARCH AND THE PROBLEM OF ITS INTERPRETATION.....	134
24. Bozorbekov A. LOGISTIKA TERMINOLOGIYA TIZIMINING XUSUSIYATLARI.....	138
25. Ulikova Mavluda CRITERIA FOR THE SELECTION OF TERMS DENOTING FAMILY TIES.....	144
26. Воситов Валижон Абдувахобович ИНГЛИЗ ТИЛИДА ТУРКИЗМЛАРНИНГ ПАЙДО БЎЛИШ САБАБЛАРИ.....	150
27. Холибекова Омонгул Кенжабоевна ИНГЛИЗ ТИЛИДАГИ АЛЛЮЗИВ ФРАЗЕОЛОГИК БИРЛИКЛАР ТАЛҚИНИ.....	155
28. Дилбар Холтемировна Ниязова ЎЗБЕК ТИЛИДА ЛИСОНИЙ ШАХС ТИПЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШГА ХИЗМАТ ҚИЛУВЧИ МАХСУС БИРЛИКЛАР.....	160
29. Шамахмудова Азиза Фуркатовна ҲУРМАТ ТАМОЙИЛЛАРИНИНГ ГЕНДЕР АСПЕКТЛАРИ.....	167
30. Azimov Abdikhamidullo Xolmanovich TO'PLAM IBODATLAR TURLARI VA ULARNING TASNIFI PRINSIPLARI.....	173
31. Boboyev Temur Mahmadmurodovich ROLE OF SHORT HUMOROUS POEMS IN DIFFERENT CULTURAL BACKGROUNDS...	178
32. Ж.О. Каниязова Ш.СЕЙТОВТЫҢ «ЖАМАНШЫҒАНАҚТАҒЫ АҚТУБА» ҲӘМ Ш.ХАЛМЫРЗАЕВТЫҢ “ОЛАБЎЖИ” РОМАНЛАРЫНДА ТУБАЛАЎШЫЛЫҚ ДӘЎИРИНИҢ СУЎРЕТЛЕНИЎИ.....	184
33. Shukurov Foziljon Mahmadvovich TEMURIYLAR DAVRI SHOIRI - BISOTIY SAMARQANDIY G'AZALLARINING POETIKASIDA YANGILIKLAR.....	192

INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

ISSN: 2181-9297

www.tadqiqot.uz

Boboyev Temur Mahmadmurodovich
Qarshi davlat universiteti o'qituvchisi

ROLE OF SHORT HUMOROUS POEMS IN DIFFERENT CULTURAL BACKGROUNDS

 <https://doi.org/10.5281/zenodo.6642946>

ABSTRACT

The research work is dedicated to the study of linguocultural aspects of limericks in the English literature. Poetry can be viewed as a literary medium for recording, forming, controlling and communicating human experience. Most forms of poetry follow a specific format for words, syllables and rhyme. Writing poetry can help gain confidence as one plays with the language and thinks creatively about specific topics. All poetry benefits from sensory words and a strong action verbs while faithful to the particular rules of the poetic form.

Key words: poetry, linguocultural aspects, words, syllables, rhyme, poetic form, humorous poems.

РОЛЬ КОРОТКИХ ЮМОРИСТИЧЕСКИХ СТИХОТВОРЕНИЙ В РАЗЛИЧНЫХ КУЛЬТУРНЫХ ТРАДИЦИЯХ

АННОТАЦИЯ

Научная работа посвящена изучению лингвокультурологических аспектов лимериков в англоязычной литературе. Поэзию можно рассматривать как литературное средство записи, формирования, контроля и передачи человеческого опыта. Большинство форм поэзии следуют определенному формату слов, слогов и рифм. Написание стихов может помочь обрести уверенность, поскольку человек играет с языком и творчески думает о конкретных темах. Вся поэзия выигрывает от сенсорных слов и сильных глаголов действия, сохраняя при этом верность определенным правилам поэтической формы.

Ключевые слова: поэзия, лингвокультурологические аспекты, слова, слоги, рифма, поэтическая форма, юмористические стихотворения.

TURLI MADANIY MUHITDA QISQA YUMORISTIK SHE'RLARNING O'RNI

ANNOTATSIYA

Tadqiqot ishi ingliz adabiyotida limeriklarning lingvomadaniy jihatlarini o'rganishga bag'ishlangan. She'riyatni inson tajribasini yozib olish, shakllantirish, nazorat qilish va etkazish uchun adabiy vosita sifatida ko'rish mumkin. She'riyatning aksariyat shakllari so'zlar, bo'g'inlar va qofiyalar uchun ma'lum bir formatga amal qiladi. She'r yozish, til bilan o'ynash va muayyan mavzular haqida ijodiy fikr yuritish orqali o'ziga ishonchni qozonishga yordam beradi. Barcha she'riyat she'riy shaklning o'ziga xos qoidalariga sodiq qolgan holda hissiy so'zlar va kuchli harakat fe'llaridan foyda oladi.

Tayanch soʻzlar: sheʼriyat, lingvomadaniy jihatlar, soʻz, boʻgʻin, qofiya, sheʼriy shakl, hajviy sheʼrlar.

Har bir narsaning kelib chiqishi va tarixi bor. Hech narsa oʻz-oʻzidan paydo boʻlmadi. Limeriklar va boshqa turdagi janrlar ingliz yoki boshqa adabiyotlarda folklarga qaytadi. Satira adabiyot va sahna sanʼati janri boʻlib, odatda badiiy adabiyotda, kamdan-kam hollarda nobadiiy adabiyotda boʻlib, unda illatlar, ahmoqlik, suiisteʼmollik va kamchiliklar masxara qilinadi, ideal holda shaxslar, korporatsiyalar, hukumat yoki jamiyatning oʻzini sharmanda qilish niyatida. takomillashtirishga. Satira odatda hazil uchun moʻljallangan boʻlsa-da, uning asosiy maqsadi koʻpincha jamiyatdagi alohida va kengroq muammolarga eʼtiborni jalb qilish uchun aqldan foydalangan holda konstruktiv ijtimoiy tanqididir. Satiraning oʻziga xos xususiyati kuchli ironiya yoki istehzodir - "satirada istehzo jangari", adabiyotshunos Norrup Fryebut (iqtibos: Devid Redlesning Jahon muammolari va inson salohiyati entsiklopediyasi - 1987) parodiya, burlesk, mubolagʻa, qarama-qarshilik, qiyoslash, oʻxshatish va qoʻsh gaplar satirik nutq va yozuvda tez-tez ishlatiladi. Bu "jangovar" kinoya yoki kinoya koʻpincha satirik soʻroq qilmoqchi boʻlgan narsalarni maʼqullaydi (yoki hech boʻlmaganda tabiiy deb qabul qiladi).

Adabiyot manbalarini haqida umumiy maʼlumot; Adabiyot sharhi. Satira koʻplab badiiy ifoda shakllarida, jumladan, internet memlari, adabiyotlar, spektakllar, sharhlar, musiqa, kino va telekoʻrsatuvlar va qoʻshiq matni kabi ommaviy axborot vositalarida uchraydi. Satira soʻzi lotincha satur soʻzidan va undan keyingi lanx satura iborasidan kelib chiqqan. Satur "toʻliq" degan maʼnoni anglatadi, ammo lanx bilan yonma-yon qoʻyish maʼnoni "har xil yoki aralash" maʼnosiga oʻzgartirdi: lanx satura iborasi tom maʼnoda "turli xil mevalardan toʻliq taom" degan maʼnoni anglatadi (Isaac Casaubon, 1976). Kvintilian (milodiy 35-100 yillar) oʻzining "Institutio Oratoria" (milodiy 95) asarida qoʻllagan satura soʻzi faqat Rim sheʼriyati satirasini, geksametr shaklini oʻrnatgan qatʼiy janrni, torroq janrni bildirish uchun ishlatilgan. keyinchalik satira sifatida moʻljallangan boʻlar edi. Kvintilian mashhur satura, yaʼni olti metrli misralardagi satira, toʻliq rimlik adabiy janr (satura tota nostra est) ekanligini aytdi. U yunon satirasidan xabardor edi va uni sharhladi, lekin oʻsha paytda uni bunday deb belgilamadi, garchi bugungi kunda satiraning kelib chiqishi Aristofanning eski komediyasi hisoblanadi. "Satira" atamasini zamonaviy kengroq maʼnoda ishlatgan birinchi tanqidchi Apuley (milodiy 124-170 yillar) oʻzining "Oltin eshak" asarida edi. Satira soʻzi satura soʻzidan kelib chiqqan va uning kelib chiqishiga yunon mifologik figurasi taʼsir qilmagan. 17-asrda filolog Isaak Kasaubon (Persiyning "Satiralari" ga "Prolegomena", 1976) birinchi boʻlib oʻsha vaqtgacha boʻlgan eʼtiqodga zid ravishda satiradan satira etimologiyasi haqida bahslashdi. Kulgi satiraning muhim tarkibiy qismi emas: aslida shunday satira turlari borki, ular umuman "kulgili" boʻlishga moʻljallanmagan. Aksincha, hatto siyosat, din yoki sanʼat kabi mavzularda ham hazil, istehzo, parodiya va burleskning satirik vositalaridan foydalanganda ham "satirik" boʻlishi shart emas. Hatto yengil-yelpi satirada ham jiddiy "taʼm" bor: Ig Nobel mukofoti tashkilotchilari buni "avval odamlarni kuldirib, keyin oʻylantirish" deb taʼriflaydilar (30-Ig Nobel mukofotini topshirish marosimi, 2020-yil). Satira va kinoya baʼzi hollarda jamiyatni tushunishning eng samarali manbasi, ijtimoiy tadqiqotlarning eng qadimgi shakli sifatida qabul qilingan. Ular guruhning jamoaviy ruhiyati haqida eng chuqur tushunchalarni beradi, uning eng chuqur qadriyatlarini va didlarini, jamiyatning hokimiyat tuzilmalarini ochib beradi.

Tadqiqot metodologiyasi. Baʼzi mualliflar satirani tarix yoki antropologiya kabi kulgili boʻlmagan va badiiy boʻlmagan fanlardan ustun deb bilishgan. Qadimgi Yunonistonning koʻzga koʻringan misolida faylasuf Platon ("Aflotun satirik sifatida", 1937 yil) doʻsti tomonidan Afina jamiyatini tushunish uchun kitob soʻraganida, uni Aristofan pyesalariga havola qilgan. Tarixiy jihatdan satira xalqning siyosat, iqtisod, din va hokimiyatning boshqa nufuzli sohalaridagi yetakchi shaxslarni qoralash va masxara qilish ehtiyojini qondirgan. Satira jamoatchilik nutqi va jamoaviy xayollarga qarama-qarshi boʻlib, hokimiyatga (siyosiy, iqtisodiy, diniy, ramziy yoki boshqa) qarama-qarshilik rolini oʻynaydigan rahbarlar va hokimiyatlarga qarshi kurashadi. Masalan, u maʼmuriyatlarni oʻz siyosatlarini aniqlashtirish, oʻzgartirish yoki oʻrnatishga majbur qiladi. Satiraning vazifasi muammolar va qarama-qarshiliklarni ochib berishdir va ularni hal qilishga majbur emas. Karl Kraus

("Insoniyatning so'nggi kunlari", 1915) satira tarixida ommaviy nutqqa qarshi turish sifatida satirik rolning yorqin namunasini qo'ydi.

Hazil (hamdo'stlik inglizlari) yoki hazil (Amerika inglizchasi; imlo farqlarini ko'ring) - bu kulgini qo'zg'atuvchi va o'yin-kulgini ta'minlovchi tajribalar tendentsiyasidir. Bu atama qadimgi yunonlarning gumoral tibbiyotidan kelib chiqqan bo'lib, u inson tanasidagi suyuqliklar muvozanati, ya'ni humorlar (lotincha: hazil, "tana suyuqligi") inson salomatligi va hissiyotlarini boshqaradi.

Har qanday yoshdagi va madaniyatdagi odamlar hazilga javob berishadi. Aksariyat odamlar hazilni boshdan kechirishlari mumkin - kulgili, tabassum yoki kulgili narsaga (masalan, o'yin yoki hazil) kulish - va shuning uchun hazil tuyg'usiga ega deb hisoblanadi. Hazil tuyg'usiga ega bo'lmagan gipotetik odam, ehtimol, bu xatti-harakatni tushunarsiz, g'alati yoki hatto mantiqsiz deb topishi mumkin.

Tahlil va natijalar. Piter Makgrou (Nima kulgili qiladi? 2014) tomonidan ma'qullangan benign buzilish nazariyasi hazilning mavjudligini tushuntirishga harakat qiladi. Nazariyaga ko'ra, "hazil faqat biror narsa noto'g'ri, bezovta qiluvchi yoki tahdid qiluvchi, lekin bir vaqtning o'zida yaxshi, maqbul yoki xavfsiz bo'lib tuyulganda paydo bo'ladi". Hazil ijtimoiy o'zaro munosabatlardagi noqulay, noqulay yoki noqulay his-tuyg'ularni olib tashlash orqali ijtimoiy o'zaro ta'sirga osonlik bilan kirishish usuli sifatida ishlatilishi mumkin.

Boshqalar, hazildan to'g'ri foydalanish ijtimoiy o'zaro munosabatlarni osonlashtirishi mumkinligiga ishonishadi.

O'z navbatida, o'zbek folklorining hajv (hajviy) haqida ham to'xtalib o'tish joiz. Biror kishini, adabiy janrni, kamchiliklarni sanab, ayblash maqsadida yaratilgan asarni tanqid qilish uchun ishlatiladi. Birinchi marta arab she'riyatida keng tarqalgan. Xajvlarda raqibni haqorat qilish uchun yolg'on uydirmalar odatiy hol sifatida qaraladi, hatto behayo so'zlarni qo'llash ham keng tarqalgan bo'lib, vaqti-vaqti bilan Xajvni haqorat qilish, tuhmat qilish holatlari uchrab turadi. X. satirasining mutaxassislari farq sifatida muayyan shaxsga ishora qiladilar, ya'ni komediyachining maqsadi ijtimoiy hayotdagi muayyan holatni badiiy umumlashtirish va g'oyaviy jihatdan inkor etish emas. Ammo bu fikr, boshqa tomondan, noto'g'ri. Aynan shu Xajv janri.

U dastlabki bosqichlarga xos bo'lib, keyingi davr she'riyatida satira xususiyatlariga ega bo'lib, xususan, ijtimoiy yo'nalish konkret shaxsga qaratilgan bo'lib, sub'yektivlikni, ya'ni muallif munosabatini kuchaytirishga zamin yaratadi. bu odam uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'ladi. Shu bois Xajv janrining qadimiy namunalari, ayniqsa, arab she'riyatida ko'pincha qattiq tanqid ortida shoirning shaxsiy manfaatlari turadi.

Lekin chinakam shoirlar Xajv hamisha xalq manfaatini ko'zlab kelgan, muomala qilinayotgan shaxsda ijobiy fazilatlar shakllanishini tanqid qilgan, insonni manfaatdorga aylantirishni maqsad qilganlardir. Jumladan, arab shoiri Abul Fath al-Bustiy asarida ("Adabiyot terminlari", 2017 yil) muallif hajv haqidagi o'z nuqtai nazarini quyidagicha ifodalagan: Movarounnahr hokimi bo'lgan Mahmud G'aznaviy otasi kabi zulmni ham bo'rttirib ko'rsatgan. odamlarning. "Otangiz o'jar eshakdek edi", deyishga yurt ahli jur'at qildi. VII asrda mamlakatni boshqargan Somoniylar hukmdorlari ham Movarounnahr shoirlari va ularning xajvlaridan saqlanib qolmaganligiga yana bir misol. O'sha davrdagi odamlar amaldorlarni eng ko'p tanqid qilganlar va ular haqoratomuz so'zlardan qo'rqmaganliklari qayd etilgan. O'zbek mumtoz she'riyatida podshohlarni yoki amaldorlarni tanqid qiladilar. Tushungan munosabat aralash bo'lsa-da, xajv janri XVIII asrdan boshlab rivojlangan. U faqat asr boshlaridanoq mashhur bo'ldi, bu she'riyatimizda ijtimoiylashuv jarayonining aynan shu davrdan boshlanganligi bilan bog'liq. XVIII asrning ikkinchi yarmi va XIX asr boshlarida hajv janrining ko'zga ko'ringan mualliflaridan biri Mujrim Obid o'zining "Hasbi hol" (XVIII asr) asarida tanqidiy xajvlardan foydalanib, amaldorlarni, davrlarni, adolatsizlikni tanqid qilgan. . Arab she'riyatidagi xajvdagidek, o'zbek xajvlarida ham nam mavzuli ob'yekt olinadi. Masalan, Muqimiyning "Hajvi Viktorboy", "Hajvi Viktor", "Vokeai Viktor"; Rossiya savdogarlari bo'lgan aka-uka Kamenskiylar Ko'konda bir qancha o'zbek savdogarlari bilan savdo qilib, ma'naviy nojo'ya ishlar qilib, shoirlarning tanqidiy munosabatiga tushib qolishgan. Qolaversa, Muniyning «Dar mazammati vektur», bu xajvda ishxona boshqaruvchisi Viktor Axmatov obyekt sifatida olingan. Muqimiy o'z davrida shoir sifatida mashhur edi. Uning 1910-yilda nashr etilgan "Devoni Muqimiy

maa hajviyat” nomli to‘plami. Bundan tashqari shoir o‘z asarlarida “To‘yi ikonbachcha”, “Moskovchi boy ta’rifida”, “Saylov”, “Dar shikoyati Laxtin”, “Voqeai ko‘r” kabi yuqori qatlam vakillari va amaldorlar qattiq tanqid qilinadi. Ashurboy hoji” (Adabiyot terminlari, 2017).

Kishilik jamiyati hayotini hazil, kulgu va hazillarsiz tasavvur etib bo‘lmaydi. Demak, hajviy janrlar har qanday xalq folklorida uzoq tarixga ega. Bu asarlarning barchasi o‘sha davr odamlarining og‘ir ahvolini, umuman, tasvirlashga asoslangan. Taniqli shoirlardan biri Zavqiy “Ahli rasta hajvi” (Adabiyot terminlari, 2017) asarida savdogarlarning nohaqliklarini aniq tasvirlab, ko‘rsatib bergan. Ularning paydo bo‘lishi insoniyat, qabila va elatlar o‘rtasidagi to‘qnashuvlar, shuningdek, og‘zaki ijodning shakllanishi bilan bog‘liq bo‘lib, ularning ommaviyligining sabablaridan biri bo‘lgan. Kulgi – xalqlarning tarixi, madaniyati, ongi, an‘ana va urf-odatlarining ko‘zgusi bo‘lib, ularning har biri hamisha yaxshi hayotga intilib, xalq uchun kulgiga yordamchi kuch bo‘ldi.

O‘zbek xalqining azaldan o‘lmas an‘analarini o‘zida mujassam etgan hajviy janrlar mavjud bo‘lib, ularning shakllanishi va rivojlanishi, takomillashuvi va boyitishi insoniyat jamiyati bilan hamkorlikda amalga oshirilib, dolzarb voqealarni aks ettirishga xizmat qilgan. O‘zbek xalq og‘zaki ijodida adabiy merosda ham saqlanib qolgan quyidagi hajviy janrlar mavjud bo‘lib, ularning har biri o‘ziga xos xususiyatlarga ega:

1) 1) Latifa (arabcha «lutf» (345 — yaxshi, nozik: yaxshi qilmoq, hurmat qilmoq) — qisqacha yumoristik hikoya, asosan dialog tarzida, xalq satirasining janrlaridan biri bo‘lib, unda Satirik epizod Janr qahramoni — haqiqat va adolatni himoya qiluvchi, zukko topqir odam.

2) Askiya (arabcha «zaki» — zukko, zukko) — o‘zbek xalq og‘zaki ijodining mashhur yig‘inlar, bayramlar, bayramlarda qo‘llaniladigan turlaridan biri. til o‘yiniga asoslangan. Olimlarning fikricha, askiyaning ilk namunalari monoton ishni engillashtirishni istagan hunarmandlar orasida paydo bo‘lgan (Xalq og‘zaki ijodi,). 2014 yilda Askiya janri YuNESKOning nomoddiy madaniy merosni muhofaza qilish qo‘mitasi ro‘yxatiga kiritilgan.

3) Lof (arabcha mubolag‘adan) mashhur satirik janrlardan biri bo‘lib, u juda bo‘rttirilgan ma’noga ega bo‘lgan haqiqatga mos kelmaydigan bayonotdir. "Lof" miqdori 3-4 jumla bilan cheklangan. Milliy yig‘inlar paytida ikki aql o‘rtasidagi musobaqaga aylanadi. (Quronov A, 2017)

Ingliz yumori milliy ingliz xarakterining muhim jihati bo‘lib, milliy o‘ziga xoslikning ajralmas qismidir. V.Ovchinnikovning fikricha (iqtibos: Maqola klassifikatsiyasi kichik janr hajviy matnlar o‘zbek va ingliz til madaniyatida, 2015 y.), "Ingliz yumori begonalar uchun mo‘ljallanmagan samimiy, shaxsiy narsadir. U o‘zini yashirin ishoralar va hazil-mutoyiba hikoyalarida namoyon qiladi. , odamlarning ma’lum bir doirasiga qaratilgan bo‘lib, bu kamchiliklarni tanish ob’ektlardagi loyqa yorug‘lik dog‘lari sifatida baholashga qodir. Shuning uchun bu hazil dastlab begonalarga yot. Uni darhol yoki til rivojlanishi bilan boshdan kechirib bo‘lmaydi. Bu faqat mumkin. mamlakat lazzatining bir qismi sifatida va uning eng nozik qismi sifatida filtrlanadi.

Ingliz yumori aristokratik va nozik, nafis va xotirjam deb hisoblanadi, chunki tadqiqotchilarning fikriga ko‘ra, ingliz hazillari ingliz mentalitetiga xos xususiyatga asoslanadi, ularning his-tuyg‘ularini bostirish. Angliyada hazil tuyg‘usi insonning asosiy afzalliklaridan biri hisoblanadi. Qadimgi ingliz kitoblarida odob-axloq qoidalariga oid kitoblarda hazil tuyg‘usiga ega bo‘lmagan odam mukammallikdan yiroq, shuning uchun hazil tuyg‘usini bolalikdan tarbiyalash kerakligi aytiladi (Ilyina, iqtibos: Maqola O‘zbek va o‘zbek tilidagi kichik janrdagi hajviy matnlarning tasnifi. Ingliz lingvomadaniyati, 2015).

Ingliz hazillari asosan so‘z o‘ynash, o‘yin o‘ynash, limerik va boshqa leksik usullarga asoslanadi. Ko‘pincha innuendo, o‘ylash istagi sizning tasavvuringizni yoqadi. Shuni ta’kidlash kerakki, ingliz tilida kulgili nutq keng emas, chunki "ingliz tilidagi muloqotda hazilga tayyor bo‘lmagan og‘zaki nutqqa ko‘proq e’tibor beriladi va hajviy so‘z ancha qiyin bo‘lgan qismni tashkil qiladi, chunki muloqotchi buni biladi. Muloqot paytida nima deyish va hazilni qanday qilib muvaffaqiyatli aytish kerakligi allaqachon aytilgan.

Rus adabiyotida qisqa yumoristik she’rlar ham katta o‘rin tutadi. Chastushki ko‘p yillar davomida odamlar orasida juda mashhur. Chastushki hazil yoki istehzoli mazmunni etkazish uchun oddiy qofiya sxemasidan foydalanadi (Gleb Uspenskiy, 1971)

Ba'zan bir nechta chastushkia qo'shiqni shakllantirish uchun ketma-ket etkazib beriladi. Har bir chastushkadan so'ng, tinglovchilarga keyingisini o'tkazib yubormasdan kulish imkoniyatini berish uchun so'zsiz to'liq musiqiy refren mavjud. Dastlab chastushki sahnada ijro etish uchun mo'ljallanmagan xalq o'yin-kulgi turi edi. Ko'pincha ular bir guruh odamlar tomonidan navbatma-navbat kuylanadi. Ba'zan ular oldinga va orqaga masxara qilish musobaqasi uchun vosita sifatida ishlatiladi. Chastuska kuylashda improvizatsiya yuqori baholanadi.

Chastushki behayo hazillardan tortib siyosiy satiragacha bo'lgan juda keng mavzularni, jumladan sevgi qo'shiqlari va kommunistik targ'ibot kabi turli mavzularni qamrab oladi. 1917 yilgi rus inqilobidan keyin chastushki mintaqadan mintaqaga mazmunan sezilarli darajada farq qildi. Fuqarolar urushi davrida sovet tuzumining g'alla rekvizitsiyasidan qattiq jabr ko'rgan ba'zi hududlarda, masalan, Riazanda, dehqon chastushki qattiq dushmanlikka moyil edi. Boshqa joylarda, xususan, Stalin boshchiligidagi Moskvaga yaqin joylarda, Stalin bolshevik hukumati uchun ma'qul bo'lgan "Sovet chastushki" kuylanib, o'qildi.

1920-yillarning boshlarida chastushki yosh kommunistlar tomonidan uyushtirilgan qishloq yig'ilishlarida dinga qarshi tashviqot shakli sifatida ishlatilgan, cherkov va qishloq ruhoniylarini an'anaviy qishloq she'riy shaklidan foydalangan holda masxara qilishga majburlagan. Olim Lin Viola (1930-yillardagi sovet ijtimoiy tarixi manbalari bo'yicha tadqiqotchi qo'llanmasi, 1990) bu yerda so'zma-so'z ingliz tiliga tarjima qilingan dinga qarshi sovet qofiyasining shunday namunasini keltiradi:

**All the pious are on a spree,
They see God is not at home.
He got drunk on homebrewed liquor,
And left to go abroad**
Here, the Russian language version;
**Все благочестивые веселятся,
Они видят, что Бога нет дома.
Напился самогонки,
И уехал за границу**

Given the difficult economic circumstances of the Soviet peasantry in the late 1920s and 1930s, chastushki overwhelmingly took an anti-government form, with the singing of anti-Soviet couplets a common practice at peasant festivals of the period. Following the assassination of Communist Party leader Sergei Kirov late in 1934, chastushki sprung up relating the killing to a recent decision to terminate bread rationing, including this literal translation of one example provided by scholar Sheila Fitzpatrick (The Russian Revolution, 2007):

**When Kirov was killed,
They allowed free trade in bread.
When Stalin is killed,
They will disband all the collective farms.**

Here, also, Russian version;
Когда убили Кирова,
Они разрешили свободную торговлю хлебом.
Когда убивают Сталина,
Распустят все колхозы.

Ma'lum bo'lgan eng qadimgi misol XI asrga to'g'ri keladi! O'sha vaqt ichida bir nechta klassikalarni yozish uchun etarli imkoniyat bor edi. Limerik 19-asrning o'rtalarida Irlandiya va Britaniya adabiyotida paydo bo'ldi, ayniqsa Edvard Lirning "Bema'nilik kitobi" (1845) ning chop etilishi (1846) va qayta nashr etilishi (1863), ikkinchisi Lirning 40 yildan ortiq yozganini nishonlagan. "bema'ni oyat" deb ataladi. Lir shaklni ixtiro qilmagan bo'lsa-da, u, albatta, uni ommalashtirdi. O'sha nashrdan limerik tanlovlarini o'tkazuvchi va limerik jinniligini boshlagan Punch jurnali chiqdi. Asr oxiriga kelib Alfred Lord Tennison ("Shalot xonimi", 1832), Aljernon Charlz Svinbern, Rudyard Kipling, Robert Lui Stivenson, Dante Gabriel Rossetti ("Rossetti" nomli bechora hiyla bor, 1877) va Mark kabi shoir va yozuvchilar. Tven (Jon Smit va Co tomonidan yollangan odam, 1890) shaklni

sinab ko'rdi va nashr etdi. Limeriklar har hafta gazeta tanlovlari mavzusi bo'lib, katta mukofotlar bilan taqdirlandilar. Limeriklarning hazil va oson yaratilishi og'zaki she'riyatni sinflar qatoriga kiritdi.

Xulosa qilib aytganda, ma'lumki, har bir davrning o'ziga xos yozuvchi va adabiyoti bo'lgan. Darhaqiqat, adabiyotlar va yozma asarlar odatda odamlar boshidan kechirgan voqealarga yoki tarix guvohi bo'lgan voqeaga asoslanadi. Adabiyotning har bir janrining o'ziga xos xususiyatlari, insoniyatga katta ta'sir ko'rsatadigan hodisalari bor. Shuningdek, limeriklar muallif tasvirlayotgan mamlakat tarixi va madaniyati haqida ham o'rgatishi mumkin. Buyuk yozuvchilar: Ogden Nash, Lyuis Kerroll va Edvard Lirlar limeriklarning mualliflari bo'lgan va ular o'z asarlarida limeriklardan mukammal foydalanganlar. Masalan, Edvard Lirning "Bema'nilik kitobi", Lyuis Kerrollning "Alisa mo'jizalar mamlakatida" va Ogden Neshning "Zamonaviy she'riyatning yangi antologiyasi" adabiyotdagi limerik janrining eng yaxshi namunalaridir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Ashurova D. U., Galiyeva M. R., "Text Linguistics", 2016, p:151
2. Ashurova D. U., Galiyeva M. R., "Cultural Linguistics", 2019, p: 62
3. Alexander A. "Aspects of Verbal Humour in English". Narr, Tübingen: Gunter Narr Verlag-1997, p: 49
4. Andrea Immel, The Cambridge Companion to Children's literature-2010, p:67
5. Arnold Bennett and Shaw, "Anna of the Five Town"-1902, p: 89
6. Adrian Room, "A Dictionary of Confusable Words", 1982, p: 215
7. Abul fath al-Busti, cited: "Adabiyot terminlari" by Quranov A-2017, p: 146
8. Oshepkova, "язык и культура", 2006, p:47
9. Ogden Nash, "The Cow", a collection of poems, 1940, p: 53
10. Osgard Wild, cited: "Go Wilde", Oscar Wild's 165th birthday, 2019

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

5 ЖИЛД, 3 СОН

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА

ТОМ 5, НОМЕР 3

INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

VOLUME 5, ISSUE 3

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000